Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 20. decembra 2017 *

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe – Območje svobode, varnosti in pravice – Uredba (EU) št. 1259/2010 – Okrepljeno sodelovanje na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti – Priznanje zasebne razveze zakonske zveze pred verskim sodiščem v tretji državi – Področje uporabe te uredbe“

V zadevi C-372/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu, Nemčija) z odločbo z dne 29. junija 2016, ki je na Sodišče prispela 6. julija 2016, v postopku

Soha Sahyouni

proti

Raji Mamischu,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta (poročevalka), predsednica senata, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev in E. Regan, sodniki,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 31. maja 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za R. Mamischa C. Wenz-Winghardt, odvetnica,

– za nemško vlado T. Henze, M. Hellmann in J. Mentgen, agenti,

– za belgijsko vlado L. Van den Broeck in C. Pochet, agentki,

– za francosko vlado D. Colas, D. Segoin in E. Armoët, agenti,

– za madžarsko vlado M. Z. Fehér, G. Koós in M. M. Tátrai, agenti,

– za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, M. Figueiredo in M. Carvalho, agenti,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo M. Wilderspin in M. Heller, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. septembra 2017

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1 in 10 Uredbe Sveta (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti (UL 2010, L 343, str. 10).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Soho Sahyouni in Rajo Mamischem glede priznanja odločbe o razvezi, ki jo je izdal verski organ v tretji državi.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 1259/2010

3 V uvodnih izjavah 9 in 10 Uredbe št. 1259/2010 je navedeno:

„(9) S to uredbo bi bilo treba oblikovati jasen in celovit pravni okvir na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti v sodelujočih državah članicah, državljanom zagotoviti ustrezne rešitve glede pravne varnosti, predvidljivosti in prilagodljivosti, ter preprečiti primere, v katerih bi eden od zakoncev vložil tožbo za razvezo zakonske zveze pred drugim z namenom, da bi si zagotovil postopek v skladu s pravom, ki je po njegovem mnenju z vidika njegovih interesov ugodnejše.

(10) Vsebinsko področje uporabe te uredbe in njene določbe bi morali biti skladni z Uredbo [Sveta] (ES) št. 2201/2003 [z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/10 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243)] […]

[…]“

4 Člen 1 Uredbe št. 1259/2010 določa:

„1. Ta uredba se uporablja v primeru kolizije zakonov pri razvezi zakonske zveze in prenehanju življenjske skupnosti.

2. Ta uredba se ne uporablja za naslednje zadeve, tudi če se obravnavajo kot predhodno vprašanje v okviru razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti:

[…]“

5 Člen 4 te uredbe, naslovljen „Načelo univerzalnosti“, določa:

„Pravo, določeno v skladu s to uredbo, se uporablja ne glede na to, ali je pravo sodelujoče države članice ali ne.“

6 Člen 5 Uredbe št. 1259/2010 določa:

„[…]

2. Brez poseganja v odstavek 3 se dogovor o pravu, ki se uporabi, lahko sklene in spremeni kadar koli, vendar najpozneje ob začetku postopka pred sodiščem.

3. Zakonca lahko pravo, ki naj ga uporabi sodišče, izbereta tudi med postopkom, če to dopušča pravo sodišča, pred katerim poteka postopek. V tem primeru sodišče pred katerim poteka postopek, to izbiro evidentira v skladu s svojim pravom.“

7 Člen 8 te uredbe določa:

„Če stranki v skladu s členom 5 ne izbereta prava, ki se uporabi, se za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti uporabi pravo države:

(a) običajnega prebivališča zakoncev v trenutku, ko se je pred sodiščem začel postopek, ali, če to ni mogoče,

(b) zadnjega običajnega prebivališča zakoncev, pod pogojem, da več kot eno leto pred začetkom postopka pred sodiščem tam nista nehala prebivati in če eden od njiju ob začetku sodnega postopka tam še vedno prebiva, ali, če to ni mogoče,

(c) katere državljana sta oba zakonca v trenutku, ko se je začel postopek pred sodiščem, ali, če to ni mogoče,

(d) v kateri se je začel postopek pred sodiščem.“

8 Člen 10 Uredbe št. 1259/2010 določa:

„Kadar pravo, ki se uporabi v skladu s členoma 5 ali 8, bodisi ne predvideva razveze zakonske zveze bodisi enemu od zakoncev zaradi spola ne daje enakih možnosti za razvezo zakonske zveze ali prenehanje življenjske skupnosti, se uporabi pravo sodišča, pred katerim poteka postopek.“

9 Člen 12 iste uredbe določa:

„Uporaba določbe prava, izbranega v skladu s to uredbo, se lahko zavrne le, če bi bila ta uporaba očitno nezdružljiva z javnim redom države sodišča, pred katerim poteka postopek.“

10 Člen 13 Uredbe št. 1259/2010 določa, da „[s]odišča sodelujoče države članice, v katere pravu razveza zakonske zveze ni predvidena ali ki v postopku za razvezo zadevne zakonske zveze ne šteje za veljavno, niso obvezana z uporabo te uredbe razvezati zakonske zveze“.

11 Člen 18 iste uredbe določa:

„1. Ta uredba se uporablja za tekoče sodne postopke in vrste dogovorov iz člena 5, sklenjene od 21. junija 2012.

[…]

2. Ta uredba ne vpliva na dogovore o izbiri prava, ki se uporablja, sklenjene v skladu s pravom sodelujoče države članice sodišča, pred katerim se je začel postopek pred 21. junijem 2012.“

Uredba št. 2201/2003

12 V skladu s členom 1(1)(a) Uredbe št. 2201/2003 se ta uredba uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na razvezo, prenehanje življenjske skupnosti ali razveljavitev zakonske zveze.

13 Člen 2 navedene uredbe določa:

„V tej uredbi:

[…]

4. ‚sodna odločba' pomeni odločbo o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, kakor tudi sodno odločbo, ki se nanaša na starševsko odgovornost, in jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo;

[…]"

Nemško pravo

14 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zakon o postopku v družinskih in nepravdnih zadevah, v nadaljevanju: FamFG) v členu 107, naslovljenem „Priznanje tujih odločb v zakonskih sporih", določa:

(1) Odločbe, izdane v tujini, s katerimi se zakonska zveza razveljavi, ugotovi za neveljavno […] ali razveže […], se priznajo le, če deželni pravosodni organ ugotovi, da so pogoji za priznanje izpolnjeni. Če je odločbo sprejelo sodišče ali organ države, katere državljanstvo imata zakonca na dan izdaje odločbe, priznanje ni odvisno od ugotovitve deželnega pravosodnega organa.

(2) Pristojen je pravosodni organ dežele, v kateri ima eden od zakoncev svoje običajno prebivališče. […]

(3) Deželne vlade lahko pristojnosti, ki so s temi določbami podeljene deželnim pravosodnim organom, z uredbo prenesejo na enega ali več predsednikov višjega deželnega sodišča […].

(4) Odločba se sprejme na zahtevo. Zahtevo lahko vloži vsaka oseba, ki izkaže pravni interes za priznanje.

(5) Če deželni pravosodni organ zahtevo zavrne, lahko vlagatelj zahteve od višjega deželnega sodišča zahteva, naj odloči.

(6) Če deželni pravosodni organ ugotovi, da so pogoji za priznanje izpolnjeni, lahko zakonec, ki ni vložil zahteve, višje deželno sodišče zaprosi za sprejetje odločbe. Odločba deželnega pravosodnega organa začne učinkovati z njeno vročitvijo vlagatelju zahteve. Vendar lahko deželni pravosodni organ v svoji odločbi odloči, da ta začne učinkovati šele ob poteku roka, ki je v njej določen.

(7) Pristojen je civilni senat višjega deželnega sodišča, na območju katerega ima deželni pravosodni organ sedež. Zahteva za izdajo sodne odločbe nima suspenzivnega učinka. Za postopek se smiselno uporabljata oddelka 4 in 5 ter člena 14(1) in (2) ter 48(2).

(8) Zgornje določbe se uporabljajo smiselno, če se zahteva ugotovitev, da pogoji za priznanje niso izpolnjeni.

(9) Ugotovitev, ali so pogoji za priznanje izpolnjeni ali ne, veže sodišča in upravne organe.

[…]“

15 Člen 108 FamFG, naslovljen „Priznanje drugih tujih odločb“, določa:

„(1) Tuje odločbe se, razen odločb v zakonskih sporih, priznajo, ne da bi bil za to potreben poseben postopek.

(2) Stranke, ki imajo pravni interes, lahko zahtevajo, da se odloči o priznanju oziroma nepriznanju tuje odločbe, katere vsebina ne zadeva zakonskih sporov. Člen 107(9) se uporablja smiselno. […]

(3) Za odločitev o zahtevi na podlagi odstavka 2, prvi stavek, je krajevno pristojno sodišče, na katerega območju ob vložitvi zahteve
1. je imela tožena stranka ali oseba, na katero se odločba nanaša, svoje običajno prebivališče ali
2. se, če ni pristojnosti na podlagi točke 1, pokaže interes za ugotovitev, ali obstaja potreba po pomoči.

Te pristojnosti so izključne.“

16 Člen 17(1) Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (uvodni zakon k civilnemu zakoniku, v nadaljevanju: EGBGB) je v različici, ki se je uporabljala do začetka veljavnosti Gesetz zur Anpassung der Vorschriften des Internationalen Privatrechts an die Verordnung (EU) Nr. 1259/2010 und zur Änderung anderer Vorschriften des Internationalen Privatrechts (zakon o prilagoditvi nekaterih predpisov mednarodnega zasebnega prava Uredbi št. 1259/2010 in o spremembi drugih predpisov mednarodnega zasebnega prava z dne 23. januarja 2013 (BGB1. 2013 I, str. 101)) 29. januarja 2013, določal:

„(1) Za razvezo zakonske zveze velja pravo, ki se uporablja za splošne učinke zakonske zveze na datum vložitve zahteve za razvezo zakonske zveze. Če prenehanje zakonske zveze v skladu s tem pravom ni mogoče, razveza zakonske zveze spada na področje nemškega prava, kadar je zakonec, ki zahteva razvezo zakonske zveze, Nemec na ta datum ali je bil Nemec na dan sklenitve zakonske zveze.

(2) Zakonsko zvezo v Nemčiji lahko razveže le sodišče.

[…]“

Dejansko stanje v sporu o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

17 R. Mamisch in S. Sahyouni sta 27. maja 1999 sklenila zakonsko zvezo na območju pristojnosti islamskega sodišča v Homsu (Sirija). R. Mamisch ima od rojstva sirsko državljanstvo. Leta 1977 je z naturalizacijo pridobil nemško državljanstvo. Od tega leta ima navedeni dve državljanstvi. S. Sahyouni ima od rojstva sirsko državljanstvo. Nemško državljanstvo je pridobila po sklenitvi zakonske zveze.

18 Zakonca sta do leta 2003 živela v Nemčiji, nato sta se preselila v Homs. Poleti leta 2011 sta se zaradi državljanske vojne v Siriji za kratko obdobje vrnila v Nemčijo, nato sta od februarja 2012 živela izmenično v Kuvajtu in Libanonu. V tem obdobju sta bila večkrat tudi v Siriji. Stranki v postopku v glavni stvari zdaj znova živita na različnih naslovih v Nemčiji.

19 R. Mamisch je 19. maja 2013 izrazil željo po razvezi od svoje žene, zato je njegov pooblaščenec pred verskim šeriatskim sodiščem v Latakiji (Sirija) izrekel predpisano izjavo za razvezo. To sodišče je 20. maja 2013 potrdilo, da je zakonska zveza zakoncev razvezana. S. Sahyouni je 12. septembra 2013

podala lastnoročno podpisano izjavo o prejemu nadomestila, ki ji ga mora po verskih predpisih plačati M. Mamisch, in sicer skupno 20.000 ameriških dolarjev (USD) (približno 16.945 EUR), s tem besedilom:

„[…] prejela sem vse, kar mi pripada po ženitni pogodbi in na podlagi enostranske razveze, in ga tako odvezujem vseh obveznosti do mene na podlagi ženitne pogodbe in sklepa šeriatskega sodišča v Latakiji z dne 20. maja 2013 […]“.

20 R. Mamisch je 30. oktobra 2013 zahteval priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, izdane v Siriji. Predsednik Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu, Nemčija) je z odločbo z dne 5. novembra 2013 tej zahtevi ugodil in ugotovil, da so zakonski pogoji za priznanje te odločbe o razvezi zakonske zveze izpolnjeni.

21 S. Sahyouni je 18. februarja 2014 predlagala, naj se navedena sodna odločba razveljavi in naj se odloči, da pogoji za priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze niso izpolnjeni.

22 Predsednik Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu) je z odločbo z dne 8. aprila 2014 to tožbo zavrnil. V navedeni odločbi je poudaril, da je priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze urejeno z Uredbo št. 1259/2010, ki se uporablja tudi za razveze, ki se razglasijo, ne da bi o njih konstitutivno odločilo sodišče ali javni organ (v nadaljevanju: zasebne razveze zakonske zveze). Ker stranki nista veljavno izbrali prava, ki se uporabi, in ker v enem letu pred razvezo zakonske zveze nista imeli skupnega običajnega prebivališča, naj bi se pravo, ki se uporabi, določilo na podlagi določb člena 8(c) navedene uredbe. Če imata zakonca dvojno državljanstvo, naj bi bilo odločilno dejansko državljanstvo v smislu nacionalnega prava. To naj bi bilo na datum zadevne razveze zakonske zveze sirsko državljanstvo. Ugotovljeno je bilo tudi, da javni red v smislu člena 12 Uredbe št. 1259/2010 ne ovira priznanja zadevne odločbe o razvezi zakonske zveze.

23 Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu), ki mu je bil tako predložen spor, je s sklepom z dne 2. junija 2015 prekinilo postopek in Sodišču predložilo različna vprašanja za predhodno odločanje o razlagi Uredbe št. 1259/2010. Sodišče se je s sklepom z dne 12. maja 2016, Sahyouni (C-281/15, EU:C:2016:343), izreklo za očitno nepristojno za odgovor na ta vprašanja za prehodno odločanje, zlasti ker se Uredba št. 1259/2010 ne uporablja za priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, ki je bila izdana v tretji državi, in ker predložitveno sodišče ni zagotovilo nobenega elementa za sklepanje, da bi se določbe navedene uredbe za take položaje, kot je ta v zadevi v glavni stvari, neposredno in brezpogojno uporabljale na podlagi nacionalnega prava. Vendar je Sodišče poudarilo, da ima predložitveno sodišče še naprej možnost, da vloži nov predlog za sprejetje predhodne odločbe, ko bo lahko Sodišču dalo vse elemente, ki mu bodo omogočili odločitev.

24 Predložitveno sodišče v utemeljitev svojega predloga za sprejetje predhodne odločbe poudarja, da se razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, v Nemčiji priznajo v okviru postopka iz člena 107 FamFG. Poleg tega naj bi bilo glede priznanja zasebne razveze zakonske zveze splošno sprejeto, da nemško sodišče preizkusi veljavnost vsebinskih pogojev za tako razvezo glede na Uredbo št. 1259/2010. Ta sodna praksa je posledica tega, da je zaradi začetka veljavnosti te uredbe nemški zakonodajalec črtal določbo glede materialnega prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze. To črtanje se opira na dejstvo, da je nemški zakonodajalec ob ugotovitvi, da tudi zasebna razveza zakonske zveze ravno tako spada na področje uporabe te uredbe, ocenil, da je prejšnja določba postala nepotrebna ravno zaradi obstoja te uredbe.

25 V teh okoliščinah je Oberlandesgericht München (višje deželno sodišče v Münchnu) prekinilo postopek in Sodišču predložilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

„1. Ali na področje uporabe [Uredbe št. 1259/2010], kakor je opredeljeno v členu 1 te uredbe, spada tudi zasebna razveza, v tem primeru razveza na podlagi enostranske izjave pred verskim sodiščem v Siriji na podlagi šeriatskega prava?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali se je treba pri uporabi Uredbe [št. 1259/2010] [v okviru preizkusa] z vidika člena 10 v primerih zasebne razveze
   (a) *in abstracto* opreti na primerjavo, iz katere je razvidno, da pravo, ki se uporablja na podlagi člena 8, sicer tudi drugemu zakoncu daje možnosti za razvezo zakonske zveze, vendar zanj, zaradi spola tega zakonca, veljajo drugi procesnopravni in materialni pogoji kot v primeru prvega zakonca, ali pa
   (b) je veljavnost te določbe odvisna od tega, ali je uporaba tujega prava, ki je diskriminatorno *in abstracto*, diskriminatorna tudi v posameznem, konkretnem primeru?

3. Če je odgovor na drugo vprašanje, točka [(b)], pritrdilen: ali je soglašanje diskriminiranega zakonca z razvezo zakonske zveze – tudi v obliki potrjenega prejema nadomestila – zadosten razlog za neuporabo določbe?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Dopustnost

26 Uvodoma je treba ugotoviti, da predložitveno sodišče ne odloča o predlogu za razvezo zakonske zveze, temveč o predlogu za priznanje sodne odločbe o razvezi zakonske zveze, ki jo je izrekel verski organ v tretji državi.

27 Sodišče je že odločilo, da priznanje odločbe o razvezi zakonske zveze, ki je bila izdana v tretji državi, ne spada na področje prava Unije, saj se za tako priznanje ne uporabljajo niti določbe Uredbe št. 1259/2010 niti določbe Uredbe št. 2201/2003 niti določbe nobenega drugega pravnega akta Unije (glej v tem smislu sklep z dne 12. maja 2016, Sahyouni, C-281/15, EU:C:2016:343, točki 22 in 23).

28 Vendar je iz ustaljene sodbe prakse Sodišča razvidno, da se lahko razlaga določbe prava Unije izkaže za upoštevno, kadar se, tudi če dejansko stanje zadeve v glavni stvari ne spada neposredno na področje uporabe prava Unije, določbe tega prava uporabljajo na podlagi nacionalne zakonodaje, s katero so za položaje, v katerih so vsi elementi omejeni na samo eno državo članico, sprejete enake rešitve, kot jih določa pravo Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, točka 53 in navedena sodna praksa).

29 V zvezi s tem predložitveno sodišče poudarja, da se na podlagi nemškega prava Uredba št. 1259/2010 uporablja za priznavanje zasebne razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, kot je med drugim ta iz postopka v glavni stvari, v Nemčiji.

30 Iz informacij, ki jih je predložilo to sodišče, in iz stališča nemške vlade je zlasti razvidno, da se na podlagi nemškega prava o priznanju razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, odloča v okviru postopka iz člena 107 FamFG. V skladu s to določbo se odločba tujega sodišča ali državnega organa, s katero je konstitutivno razglašena razveza zakonske zveze, prizna brez preizkusa njene zakonitosti, medtem ko je priznanje zasebne razveze zakonske zveze pogojeno s preizkusom njene veljavnosti glede na materialno pravo države, ki ga določajo upoštevna kolizijska pravila.

31 V zvezi s tem zadnjim vidikom je navedeno, da je pred začetkom veljavnosti Uredbe št. 1259/2010 materialno pravo, ki se uporabi za razvezo zakonske zveze, določalo kolizijsko pravilo iz člena 17 EGBGB v različici, ki je veljala do 28. januarja 2013. Z začetkom veljavnosti te uredbe je nemški zakonodajalec, ki je izhajal iz premise, da se ta uredba uporablja tudi za zasebno razvezo zakonske zveze, ocenil, da je treba preizkus veljavnosti zasebne razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, zaradi njenega priznanja v Nemčiji zdaj opraviti glede na pravo države, ki ga določajo kolizijska pravila iz Uredbe št. 1259/2010.

32 Poleg tega je nemški zakonodajalec z zakonom o prilagoditvi nekaterih predpisov mednarodnega zasebnega prava Uredbi št. 1259/2010 in o spremembi drugih predpisov mednarodnega zasebnega prava spremenil člen 17(1) EGBGB in črtal kolizijsko pravilo iz tega zakona, ki je postalo odvečno. Tako se na podlagi nemške pravne prakse za namene priznanja zasebne razveze zakonske zveze, razglašene v tretji državi, v Nemčiji od začetka veljavnosti Uredbe št. 1259/2010 vsebinski pogoji, ki jih mora izpolnjevati ta razveza zakonske zveze, preizkusijo glede na pravo države, ki se določi na podlagi te uredbe.

33 Če pa bi se, tako kot je poudarilo predložitveno sodišče, izkazalo, da se Uredba št. 1259/2010 ne uporablja za zasebno razvezo zakonske zveze, bi bilo treba spor, ki mu je predložen, obravnavati na podlagi nemških kolizijskih pravil.

34 Zato je treba šteti, da so pogoji, ki jih določa sodna praksa, navedena v točki 28 te sodbe, izpolnjeni in da so zato vprašanja za predhodno odločanje predložitvenega sodišča dopustna.

Prvo vprašanje

35 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1 Uredbe št. 1259/2010 razlagati tako, da razveza zakonske zveze, ki je posledica enostranske izjave enega od zakoncev pred verskim sodiščem, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, spada na vsebinsko področje uporabe te uredbe.

36 Za odgovor na to vprašanje je treba to določbo, ki opredeljuje vsebinsko področje uporabe te uredbe, razlagati ob upoštevanju ne le njenega besedila, ampak tudi njenega konteksta in ciljev, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2013, Csonka in drugi, C-409/11, EU:C:2013:512, točka 23 in navedena sodna praksa).

37 Prvič, besedilo člena 1 Uredbe št. 1259/2010 je omejeno na navedbo v odstavku 1, da se ta uredba uporablja v primeru kolizije zakonov pri razvezi zakonske zveze in prenehanju življenjske skupnosti. V odstavku 2 tega člena so navedene zadeve, ki so izvzete s področja uporabe te uredbe, „tudi če se obravnavajo kot predhodno vprašanje v okviru razveze zakonske zveze ali prenehanja življenjske skupnosti“. V besedilu tega člena 1 torej ni podan noben koristen element za opredelitev pojma „razveza zakonske zveze“ v smislu te uredbe.

38 Drugič, glede konteksta, v katerega se umešča člen 1 Uredbe št. 1259/2010, je treba najprej poudariti, da nobena druga določba te uredbe ne podaja opredelitve pojma „razveza zakonske zveze“ v smislu te uredbe. Predvsem je člen 3 te uredbe omejen na opredelitev pojmov „sodelujoča država članica“ in „sodišče“, pri čemer ta zadnjenavedeni pojem pomeni „vsak organ sodelujočih držav članic s sodno pristojnostjo“.

39 Dalje, čeprav zasebna razveza zakonske zveze, kot je v točki 60 sklepnih predlogov poudaril generalni pravobranilec, ni izrecno izključena s področja uporabe Uredbe št. 1259/2010, sklicevanja na poseg „sodišča“ in na obstoj „postopka“ v več določbah te uredbe, kot so člen 1(2), člen 5(2) in (3), člena 8 in 13 ter člen l8(2) te uredbe, kažejo na to, da se ta uredba nanaša izključno na razvezo zakonske zveze, ki jo razglasi državno sodišče ali javni organ oziroma telo pod njegovim nadzorom. Poleg tega je ta preudarek podkrepljen z dejstvom, da so v členu 18(1) Uredbe št. 1259/2010 omenjeni „sodni postopki“.

40 Nazadnje, v skladu z besedilom uvodne izjave 10 Uredbe št. 1259/2010 morajo biti vsebinsko področje uporabe in določbe te uredbe skladni z Uredbo (ES) št. 2201/2003.

41 V skladu s členom 1(1)(a) te zadnjenavedene uredbe se ta „uporablja ne glede na vrsto sodišča […] [za] razvezo“. Člen 2, točka 4, te uredbe opredeljuje pojem „sodna odločba“ v smislu te iste uredbe kot, med drugim, „odločbo o razvezi […], [ki] jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo“.

42 Ne bi bilo dosledno, da se isti izraz razveza, ki je uporabljen v teh dveh uredbah, različno opredeli, saj bi to pomenilo različni področji uporabe teh uredb.

43 V zvezi s tem zadnjim je treba opozoriti, da sta bili tako Uredba št. 1259/2010 kot Uredba št. 2201/2003 sprejeti v okviru politike pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah. Poleg tega je iz stališča Komisije razvidno, da je ta institucija v predlogu uredbe Sveta o spremembi Uredbe št. 2201/2003 glede pristojnosti in o uvedbi pravil v zvezi s pravom, ki se uporablja v zakonskih sporih (COM(2006) 399) predlagala, naj se v Uredbo št. 2201/2003 vnesejo kolizijska pravila za razvezo zakonske zveze, ker pa ta predlog ni uspel, so bila ta pravila nazadnje predmet ločene uredbe, konkretno Uredbe št. 1259/2010.

44 Tretjič, cilj, ki se uresničuje z Uredbo št. 1259/2010, je, kot izhaja iz njenega naslova, okrepljeno sodelovanje med sodelujočimi državami članicami na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti.

45 Kot je v točki 65 sklepnih predlogov poudaril generalni pravobranilec, so ob sprejetju te uredbe v pravnih redih držav članic, ki sodelujejo pri takem okrepljenem sodelovanju, na zadevnem področju le javni organi lahko sprejemali odločbe, ki imajo pravno veljavnost. Treba je torej šteti, da je imel pri sprejemanju te uredbe zakonodajalec Unije pred očmi le položaje, v katerih je razvezo razglasilo državno sodišče ali javni organ oziroma telo pod njegovim nadzorom, in torej ni imel namena, da se ta ista uredba uporablja za druge vrste razvez, kot so tiste, ki – kot v konkretnem primeru – temeljijo na „zasebni enostranski izjavi volje“, ki je bila podana pred verskim sodiščem.

46 Taka razlaga je podkrepljena z okoliščino, ki jo je Komisija navedla na obravnavi, da med pogajanji, ki so privedla do sprejetja Uredbe št. 1259/2010, nikakor ni bila omenjena njena uporaba za zasebno razvezo.

47 Čeprav je v zvezi s tem od sprejetja Uredbe št. 1259/2010 več držav članic v svojih pravnih redih uvedlo možnost, da se razveze razglasijo brez posega državnega organa, pa bi, kot je v točki 66 sklepnih predlogov poudaril generalni pravobranilec, vključitev zasebne razveze na področje uporabe te uredbe zahtevala prilagoditve, za katere je edini pristojen zakonodajalec Unije.

48 Tako glede na opredelitev pojma „razveza“, ki je v Uredbi št. 2201/2003, iz ciljev, ki se uresničujejo z Uredbo št. 1259/2010, izhaja, da ta zajema le razveze, ki jih razglasi državno sodišče ali državni organ oziroma telo pod njegovim nadzorom.

49 Glede na prej navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1 Uredbe št. 1259/2010 razlagati tako, da razveza zakonske zveze, ki je posledica enostranske izjave enega od zakoncev pred verskim sodiščem, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, ne spada na vsebinsko področje uporabe te uredbe.

Drugo in tretje vprašanje

50 Glede na odgovor na prvo vprašanje na drugo in tretje vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

51 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 1 Uredbe Sveta (EU) št. 1259/2010 z dne 20. decembra 2010 o izvajanju okrepljenega sodelovanja na področju prava, ki se uporablja za razvezo zakonske zveze in prenehanje življenjske skupnosti je treba razlagati tako, da razveza zakonske zveze, ki je posledica enostranske izjave enega od zakoncev pred verskim sodiščem, kot je ta iz zadeve v glavni stvari, ne spada na vsebinsko področje uporabe te uredbe.

Podpisi